

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th June, 2025

ХИЗМАТЛАРНИ СЕРТИФИКАТЛАШТИРИШ — СИФАТ ГАРОВИ

Бадалов Номоз Журабоевич

Жиззах политехника институти, доцент

Телефон рақам: +998903110662; gmail: nomozbadalov@gmail.com

Шомуродов Маткарим Рашид Ўғли

Жиззах политехника институти, Талаба

Телефон рақам: +998975105143; gmail: matkarimshomurodov@gmail.com

Аннотация:

хизматларни сертификатлаштириш — бу кўрсатилаётган хизматларнинг белгиланган стандарт ва меъёрларга мувофиқлигини расман тасдиқлаш жараёни бўлиб, уларнинг сифатини кафолатлашга хизмат қилади. Хизмат соҳасидаги сертификатлаштириш жараёни орқали истеъмолчилар хавфсиз, ишончли ва стандартларга мос хизматдан фойдаланиш имконига эга бўладилар. Бу эса фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, хизмат кўрсатиш соҳасида рақобатни кучайтириш ва сифатни оширишга олиб келади. Сертификатлаштириш жараёнида хизмат кўрсатувчи ташкилотлар ўз фаолиятини белгиланган талаблар асосида баҳолатади ва белгиланган сифат даражасига эришган ҳолда сертификат олади. Ушбу аннотацияда хизматларни сертификатлаштиришнинг аҳамияти, босқичлари ва истеъмолчи учун бериладиган кафолатлари ёритиб берилади.

Калит сўз: хизматлар, сертификатлаштириш, сифат, стандарт, мувофиқлик, истеъмолчи ҳуқуқлари, кафолат.

Хизматларни сертификатлаштириш хизматларни сертификатлаштириш бўйича аккредитланган идоралар томонидан уларнинг аккредитация соҳаси доирасида амалга оширилади. Сертификатлаштиришда хизматларнинг тавсифлари текширилади ва қуйидаги текшириш усулларида фойдаланилади хизматларни идентификациялашни ўтказиш ҳамда унинг меъёрий ва техникавий ҳужжатларга мувофиқ таснифий гуруҳга хослиги

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th June, 2025

текшириш, ушбу хизматни тартиблаштирувчи меъёрий ҳужжатларда ўрнатилган, атроф-муҳит, истеъмолчиларнинг мол-мулки ва ҳаёти ҳамда соғлиғи учун хавсиз ва унинг сифатини таъминлашга йўналтирилган талабларга хизматларнинг мувофиқлигини тўлиқ ва ишонарлилигини тасдиқлаш. Хизматларни сертификатлаштириш қўйидаги босқичлардан иборат сертификатлаштиришга аризани тақдим қилиш, аризани кўриб чиқиш ва ариза бўйича қарор қабул қилиш, ўрнатилган талабларга хизматнинг мувофиқлигини баҳолаш, мувофиқлик сертификатини бериш тўғрисидаги қарорни қабул қилиш, мувофиқлик белгисини қўллашга рухсат ва мувофиқлик сертификатини бериш сертификатлаштирилган хизмат устидан инспекция назорати. Хизматларни сертификатлаштириш учун аризачи аккредитланган сертификатлаштириш идорасига сертификатлаштиришни ўтказиш учун ариза билан хусусан, ариза бўйича қарор қабул қилиш ва сертификатлаштиришни ўтказиш имкониятларини ўрнатувчи ва уни экспертиза қилиш учун зарурий ҳужжатларни илова қилган ҳолда тақдим этади [1]. Ариза шакли сертификатлаштириш миллий тизими қоидаларига мувофиқ бўлиши лозим. Аккредитланган сертификатлаштириш идораси мавжуд бўлмаган тақдирда аризачи аризани сертификатлаштиришни ўтказиш тўғрисида қарорни қабул қилиш учун сертификатлаштириш миллий идорасига тақдим этади. Бир қанча сертификатлаштириш идоралари бўлган ҳолатларда аризачи ихтиёрий равишда улардан бирига ариза бериши мумкин. Хизматларни сертификатлаштириш идораси сертификатлаштиришни ўтказиш имкониятлари мавжудлигини аниқлаш мақсадида аризани кўриб чиқади ва рўйхатга олади. Аризани кўриб чиқиш натижалари бўйича хизматларни сертификатлаштириш идораси ариза бўйича қарор қабул қилади ва аризачига расмий равишда хабар беради. Агарда ижобий ҳолатда бўлса, сертификатлаштиришни ўтказиш бўйича хизматнинг номи ва коди, меъёрий ҳужжатлари, сертификатлаштириш схемаларини кўрсатади. Агарда салбий бўлган ҳолатда унинг сабаблари кўрсатилади. Аризачи сертификатлаштириш аризасида Қоидада кўзда тутилган сертификатлаштириш схемаларидан бирини кўрсатиш ҳуқуқига эга бўлиб, сертификатлаштириш схемасини танлашда муайян турдаги кўрсатиладиган хизматнинг ўзига хослигини,

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th June, 2025

аризачи сертификатлаштириш бўйича ишларни олиб боришга харажат имкониятларини ҳисобга олиш лозим. Аризани экспертиза ёилиш жараёнида номувофиқликлар аниқланган ҳолатларда аризачининг ташкилий-техникавий имкониятларини ҳисобга олиб хизматларни сертификатлаштириш идораси танланган сертификатлаштириш схемаси талаблари ва қўллаш шароитларини ушбу схема бўйича сертификатлаштиришни ўтказишни батафсил асослаши ёки бошқа сертификатлаштириш схемасини таклиф қилиши лозим [2].

Хизматларнинг мувофиқлигини баҳолаш. Хизматларнинг мувофиқлигини баҳолаш хизматларни сертификатлаштириш идораси томонидан меъёрий ҳужжатларнинг талабларига мувофиқ амалга оширилади. Хизматларни сертификатлаштириш идораси баҳолаш жараёнида сертификатлаштириш бўйича ишлардан ташқари сертификатлаштирилаётган хизматга ўрнатилган талабларга мувофиқлигини тасдиқловчи ҳужжатлардан фойдаланиши мумкин, жумладан, ижтимоий ва эксперт баҳолаш натижалари, текшириш далолатномалари, сертификатлар. хизматларнинг хавфсизлиги ва сифати устидан текшув ва назоратни амалга оширувчи давлат назорат органлари ёки унинг ҳудудий органларининг хулосалари, истеъмолчилар жамияти уюшмаси ва меъёрий ҳужжатларнинг талабларига мувофиқ хизмат кўрсатувчи фойдаланаётган техникавий ҳужжатларнинг таҳлил натижалари. Хизматларни бажарувчилар фойдаланаётган ва сертификатлаштиришда текширилаётган тавсифларга таъсир қилувчи техникавий ҳужжатлар меъёрий ҳужжатларнинг талабларига мувофиқ таҳлил қилинади. Ўзбекистон Республикасининг қонунчилик ва қонун ости ҳужжатлари талабларига мувофиқ хизматлар текширишдан ўтказилиб, ушбу хизмат учун давлат бошқарув ва ижроя органлари берган ҳужжатлар нинг мавжудлиги текширилади. Мувофиқлик сертификатида юқорида айтилган ҳужжатларга ҳаволалар қилиниши лозим. 1-схема бўйича сертификатлаштиришда хизмат ва ишларнинг бажариш моҳирлиги баҳоланади ва инспекция назоратида улар назорат қилинади. 2-схема сертификатлаштиришда бўйича хизмат кўрсатиш ва ишларни бажариш жараёни баҳоланиб, хизмат ва ишларнинг натижалари текширилади. Инспекция назоратида хизмат кўрсатиш, ишларни бажариш

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th June, 2025

жараёнлари назорат қилинади. Жараённинг мураккаблигига боғлиқ ҳолда жараёнгатабларни белгиловчи ҳужжатларнинг тўлиқлиги ва долзарбликга қайта кўрилганлиги, зарурий қурилмалар, воситалар, жиҳозлар, ўлчаш воситалари, материаллар, бинолар ва ҳ.к. билан таъминланганлиги ҳамда уларнинг ўрнатилган талабларга мувофиқлиги, метрологик, услубий, ташкилий, дастурий, ахборот, моддий, ҳукукий, техникавий ва бошқа таъминотлари, жараённинг хавфсизлиги ва барқарорлиги, ишлаб чиқариш ходимлари ва хизматчиларнинг хизматларни ва ишларни бажаришдаги касбий лаёқатлиги. 3-схема бўйича сертификатлаштиришда ишлаб чиқариш ҳолати таҳлил қилинади шунингдек, инспекция назоратида хизмат ва ишларнинг натижалари текширилади. 4-схема бўйича сертификатлаштиришда ташкилот баҳоланади – миллий стандартларда ўрнатилган талабларга хизматлар ва ишларни бажариш мувофиқлиги назорат қилинади. 5-схема бўйича сертификатлаштиришда сифат тизими баҳоланади ва инспекция назоратида уларни назорат қилинади, хизматлар ва ишларнинг натижалари текширилади. Сифат тизимини баҳолашни меъёрий ҳужжатлари талабларига мувофиқ сифат тизимини сертификатлаштириш бўйича экспертлар ўтказди. Сифат тизимига сертификат мавжуд бўлса, уни хизматларни сертификатлаштиришда ҳисобга олиш лозим [3].

Хизмат кўрсатишни баҳолаш сертификатлаштириш схемаларига боғлиқ ҳолда қуйидагиларни қамраб олади хизмат ва ишларни бажариш моҳирлигини баҳолаш, хизмат кўрсатиш ва ишларни бажариш жараёнларини баҳолаш, ишлаб чиқариш ҳолатининг таҳлили, ташкилотни хизмат ва ишлар бажарилишини баҳолаш, сифат тизимини баҳолаш.

Муайян турдаги хизматларни сертификатлаштиришни амалга оширишда мувофиқлик учун ҳужжатлар рўйхати мос равишда МХларда келтирилган. Маҳсулотдан намунани олиш намуналарни танлаш далолатномаси билан расмийлаштирилади. Агарда бу гуруҳдаги хизматни сертификатлаштириш тартибида кўзда тутилган бўлса, хизматларни сертификатлаштириш бўйича идоранинг экспертига намунани танлаш рухсат этилади. Сертификатлаштиришни ўтказишда текшириш ва баҳолаш натижалари қайд этилган расмий ҳужжатлар, ва сертификатлаштириш натижалари бўйича

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th June, 2025

асосланган қарорни қабул қилиш расмийлаштирилади. Хизматларни баҳолаш натижалари “Хизмат кўрсатишни баҳолаш далолатномаси” кўринишида тақдим этилади. Хизматларни сертификатлаштириш идораси ўрнатилган талабларга хизматларнинг мувофиқлигини тасдиқловчи далолатномаларни, баённомаларни ва бошқа ҳужжатларни таҳлили асосида мувофиқлик сертификати бериш тўғрисидаги қарорни қабул қилади. Хизматларни сертификатлаштириш идорасининг қарори ижобий бўлган ҳолатларда мувофиқлик сертификатини расмийлаштириб, уни давлат реестрида рўйхатга олади ва аризачига сертификатни тақдим этади [4]. Хизматларни сертификатлаштириш идораси сертификатлаштириш натижаларини ва сертификатлаштирилаётган хизматнинг МХни амал қилиш муддатини ҳисобга олиб, 3 йилдан кўп бўлмаган муддатда сертификатни амал қилиш муддатини белгилайди. Сертификатлаштириш идораси аризачига мувофиқлик сертификати билан бирга мувофиқлик белгисидан фойдаланишга рухсат беради.

ХОРИЖИЙ МАНБАЛАР

1. O'g B. O. N. et al. The role of quality management system in increasing product quality in enterprises //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2021. – Т. 2. – №. 12. – С. 228-233.
2. Jo'raboyevich B. N. Role of comparison, calibration and metrological certification in enterprises //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – Т. 3. – №. 10. – С. 168-175.
3. Jo'raboevich B. N. QUALITY EXPORT PRODUCTS IN ENTERPRISES GENERAL AND SPECIAL IN PRODUCTION IMPORTANCE OF REGULATIONS //ResearchJet Journal of Analysis and Inventions. – 2022. – Т. 3. – №. 6. – С. 1-7.
4. Badalov U. N. THE ESSENCE OF TYPES OF TESTS IN IMPROVING PRODUCT QUALITY, THE IMPORTANCE OF THE LEVEL OF PRODUCT QUALITY //Экономика и социум. – 2024. – №. 2 (117)-1. – С. 143-146.